

Těžko tomu dnes uvěřit. Že ten malý rybářský přístav z bílých kamenů, kde kotví jen pár bárek, měl kdysi věhlas a zvuk po celém světě. Je třeba zavřít oči a vrátit se o pět tisíc let zpět... Štíhlé fénické lodě se zakroucenou přídí, centrálním stěžněm a plachtou a mnoha vesly po bocích čekají vyrovnané u břehu na náklad ceněného cedrového dřeva. To pak vozí faraónům do Egypta a nazpátek do Fenicie přivážejí zlato, alabastr, papyrus a plátno. Je začátek rané doby bronzové a Byblos je nejdůležitějším přístavem východního Středomoří. Kolem roku 1300 před Kristem se od sud začal kromě dřeva šířit do světa i další artikl, duchovní – fénické písmo. To umožnilo vznik hláskového písma evropských národů, hebrejštiny i arabštiny.

Ale tajemstvími opředení Féniciáné nebyli zdaleka ani prvními ani posledními, kdo tuto oblast dnešního Libanonu obýval. Právě jedinečný mix kultur, které tu zanechaly své stopy, vedl k zápisu Byblosu na seznam světového dědictví UNESCO v roce 1984.

Byblos je jedním z nejdéle nepřetržitě obývaných měst na Zemi. Měnil jména, dnešní arabština jej zná jako Džabail, jako Byblos jej pojmenovali Řekové (od slova „bublos“ – papyrus), Bible se o něm zmiňuje jako o Gebalu, křižáci mu říkali Gible.

Od křižáků k Římanům

Staré centrum Byblosu je velmi zachovalým středověkým městečkem z kamene se zmíněným přístavem, jehož ústí střeží dvě křižácké věže.

Byblos

FOTO: ADELA POLÁKOVÁ

Ovšem to nejceněnější, co lze v Byblosu vidět, se rozprostírá jižně od přístavu. Zdejší archeologická lokalita ve svahu spadajícím k moři je skutečným muzeem historie pod širým nebem. Na poměrně malé ploše (zhruba tři sta krát tři sta metrů) se tu ve vykopávkách a zbytcích staveb prolínají doby, jež dělí tisíce let.

Hlavní dominanta je zároveň prakticky nejmladší. Je jí Křižácký hrad, který postavili Frankové roku 1103. Při stavbě využili staré kamenné bloky z římských staveb a opracovali

je, jak potřebovali. Některé z nich jsou vůbec největší, které byly kdy použity na Blízkém východě. Z hradeb se nabízí krásný výhled nejen na lokalitu samu, ale i na město, moře a zdvihající se kopce. Kolem hradu vedl kdysi vodní příkop.

Od něj pak vedou zachovalé zbytky až 25 m tlustých hradeb. S křižáky ovšem nemají nic společného, jejich stáří se datuje do třetího až druhého tisíciletí před Kristem! A hned vedle vede římská kolonáda se sloupy, které se na fotografiích vyjímají zvlášť pěkně vedle

rozkvetlých fialových olean-drů. O kus dál nechybí rekonstrukce malého římského amfiteátru. Do druhého tisíciletí před Kristem návštěvníky opět vrací devět královských hrobek vytesaných do skály. Hlavní pozornost si zaslouží hrobka fénického krále Hiram, který byl v době kolem roku 1200 př. Kr. současnem egyptského faraóna Ramsese II. Mimochodem, právě Hiramův sarkofág nesl nejstarší známý nápis ve fénickém písmu (k vidění je v Národním muzeu v Bejrútu).

Od Féniciánů k neolitu

Ještě o dva tisíce let starší jsou některé části chrámu Baalat Gebal (Paní Byblosu), později byl přestavěn a stal se symbolem těsných vztahů mezi Byblosem a Egyptem. Dalšími svatyněmi jsou jen o nějakých sto metrů dál chrám boha Rešefa (známý též jako Chrám ve tvaru L) z ranné doby bronzové, kdy Byblos okupovali Amorité. Přímo na něm byl později vystavěn Obelisk Temple. Během odkrývacích prací ovšem archeologové tento „nový“ chrám přenesli o pár desítek metrů dál. Jméno získal podle obelisku stojícího uprostřed svatyně a který podle všeho představoval boha Rešefa.

V jihovýchodní části lokality vedle sebe stojí nejstarší a nejmladší. Nedaleko osmanského domu z časů moderních se tu nachází prapočátek bybloského osídlení. Před sedmi tisíci lety se tady na pobřeží v době neolitu usadila malá rybářská komunita. Do dnešních dob se zachovaly zbytky jejich domků s podlahou z rozdrceného vápence. ●

ADELA POLÁKOVÁ

INFORMACE

Byblos (arabsky Džabail) se nachází na pobřeží Středozemního moře asi 40 km severně od Bejrútu. Ruiny starobylých měst zde objevil v roce 1860 francouzský teolog a spisovatel Ernest Renan. Archeologické práce ale začal až v letech 1921 – 1924 další Francouz, egyptolog Pierre Montet. Jeho práce zde po-

tvrdila teorii o obchodních stycích mezi Byblosem a Egyptem. Během občanské války v 70. – 90. letech minulého století se výzkum zastavil. Než byl starověký Byblos odkryt, tvořily ruiny jednotlivých měst přibližně 12 metrů vysoký pahorek, na němž stály domy a rozkládaly se zahrady.

